

ties occurred from September 2007 to May 2008 at six health centers serving a low-income minority population in Washington DC. The interventions included family reminders, education, expanding immunization access, reminders and feedback for providers, and coordination of activities with community stakeholders. These interventions were shown to cause a 16% overall increase in immunization rates and a 14% increase in on-time immunization by 24 months of age at all six health centers.

It is an ongoing challenge for pediatricians around the globe to get their patients vaccinated on time. Utilization of better quality improvement strategies will hopefully help us prevent an outbreak of vaccine-preventable diseases.

Dr. Deepa Vasireddy

Dr. Dianne Yusi

Dr. Su G Berrak

Dr. Janice Lichtenberger

The Children's Hospital at Montefiore, The Pediatric Hospital for Albert Einstein College of Medicine, New York, ABD and Refuah Health Center, New York, USA

Department of Pediatrics, The Unterberg Children's Hospital at Monmouth Medical Center, New Jersey, USA

Phone: +1718 741 25 07

E-mail: sberrak@montefiore.org

References

1. Vasireddy D, Yusi D, Berrak SG, Lichtenberger J. Factors Affecting Refusal Rates of the Birth Dose of Hepatitis B Vaccine: A Single Center Study. *J Pediatr Inf* 2014; 8: 159-64. [\[CrossRef\]](#)
2. Keeton VF, Chen AK. Immunization updates and challenges. *Curr Opin Pediatr* 2010; 22: 234-40. [\[CrossRef\]](#)
3. Hinman AR, Orenstein WA, Williamson DE, Darrington D. Childhood immunization: laws that work. *J Law Med Ethics* 2002; 30 (3 Suppl): 122-7.
4. Fu LY, Weissman M, McLaren R, et al. Improving the quality of immunization delivery to an at-risk population: a comprehensive approach. *Pediatrics* 2012; 129: e496-503. [\[CrossRef\]](#)

Complications of Varicella in Healthy Children

Sağlıklı Çocuklarda Suçiçeği Komplikasyonları

Sayın Editör,

Çalışkan ve ark.'nın (1) "Pediatri Kliniğimizde Yatırılarak İzlenen Suçiçeği ve Zona Olgularının Değerlendirilmesi" başlıklı yazılarını ilgi ile okuduk. Pediatri pratiğinde nadir olmayarak karşılaştığımız bu konu ele alınmış ve suçiçeği aşısının önemi bir kez daha

vurgulanmıştır. Suçiçeği, genelde selim seyirli bir hastalık olarak bilinmesine rağmen sadece immünsüprese değil immünkompetan hastalarda da ciddi komplikasyonlara neden olabilmektedir (2). 1997 ile 2009 yılları arasında yapmış olduğumuz çalışmada, suçiçeği komplikasyonu nedeni ile pediatri kliniğine yatırılarak tedavi edilen önceden sağlıklı (altta yatan immün yetmezliği olmayan veya immünsüprese tedavi kullanmayan) 426 hasta değerlendirildi. Bu çalışmada, suçiçeği komplikasyonlarının sıklıkla 5 yaş altındaki çocuklarda görüldüğü ve impetigo, sellülit, deri absesi, pnömoni gibi enfeksiyöz komplikasyonların en sıklıkla olduğu (%42,5) saptandı. Beş hastada sepsis gelişti. Kan kültürlerinde 3 hastada grup A streptokok, 2 hastada staphylococcus aureus izole edildi. İkinci sıklıkla nörolojik komplikasyonlar (%37,7) görüldü; 38 hasta ensefalit tanısı aldı. Üçüncü sıklıkla trombositopeni ve pansitopeni gibi hematolojik komplikasyonlar saptandı. Çalışkan ve ark.'nın (1) yaptığı çalışmaya 192 hasta alınmış ve bunların %68'inin immünkompetan hastalar olduğu görülmüştür. En sıklıkla nörolojik komplikasyonlar, ikinci sıklıkla da enfeksiyöz komplikasyonlar saptanmıştır. Bizim çalışmamızla benzer şekilde komplikasyon gelişen hastaların yaş ortalaması 5,2±3,5 yıl olarak bulunmuştur. Bizim yaptığımız çalışmada hastaların hastanede kalış süresi ortalama 5,5±3,4 gün iken, Çalışkan ve ark.'nın yaptığı çalışmada hastanede yatış süresi 9,4±8,0 gün olarak saptanmıştır. Yatış süresinin daha uzun olması komplikasyon gelişmemiş olsa dahi immünsüprese hastaların tedavi verilmek üzere yatırılmış olmalarına bağlanabilir. Çalışmamızda üç hasta kaybedildi. Bunlardan biri purpura fulminans, biri ensefalit ve bir diğeri pnömoni komplikasyonu ile izlenmekte olan hastalardı. Ölen hastaların hiçbirinde immün yetmezlik saptanmadı. Çalışkan ve ark.'nın (1) yaptığı çalışmada ise immün yetersizliği olan 3 olgu kaybedilirken, ensefalit komplikasyonu gelişen 3 olgu ise nörolojik sekelli olarak iyileşmiştir. Her iki çalışmada da mevsimsel dağılım benzerdi, suçiçeği nedeniyle hastane yatışları Ocak-Mart aylarında pik yapmaktaydı.

Her iki çalışmanın da yapıldığı dönemlerde ülkemizde henüz suçiçeği aşılması rutin olarak uygulanmamaktaydı. Bu iki çalışmada da benzer şekilde suçiçeğinin ciddi komplikasyonlara ve ölümlere de neden olabildiği, suçiçeği aşılmasının ne kadar önemli olduğu bir kez daha vurgulanmıştır. Bilindiği gibi ülkemizde suçiçeği aşısı 2013 yılından itibaren tek doz olarak ulusal aşı şemamıza eklenmiştir. Tek doz suçiçeği aşısı uygulaması sonrasında suçiçeği vaka ve hastane yatışlarının izlenmesi ve rutin aşılama öncesi ve sonrası verilerin değerlendirilmesi ikinci dozun gerekliliği konusunda yol gösterici olacaktır. Bu bağlamda, rutin aşı öncesi ve sonrası verilerin karşılaştırılmasında, ülkemizde rutin aşı öncesi yapılan diğer çalışmalar gibi bu iki çalışmanın da yardımcı olabileceği düşüncesindeyiz (3).

Dr. Güldane Koturoğlu**Dr. Zafer Kurugöl**

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, *İzmir, Türkiye*

Phone: +90 232 390 10 20

E-mail: guldane.koturoglu@ege.edu.tr

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, *İzmir, Türkiye*

Phone: +90 232 390 10 20

E-mail: zafer.kurugol@ege.edu.tr

DOI: 10.5152/ced.2015.012

Kaynaklar

1. Çalışkan B, Somer A, Sütçü M, Hançerli ST, Anak S, et al. Pediatri Kliniğimizde Yatırılarak İzlenen Suçiçeği ve Zona Olgularının Değerlendirilmesi. J Pediatr Inf 2014; 8: 171-7.
2. Koturoglu G, Kurugöl Z, Cetin N, et al. Complications of varicella in healthy children in Izmir, Turkey. Pediatr Int 2005; 47: 296-9. [\[CrossRef\]](#)
3. Dinleyici EC, Kurugol Z, Turel O, et al. The epidemiology and economic impact of varicella-related hospitalizations in Turkey from 2008 to 2010: a nationwide survey during the pre-vaccine era (VARICOMP study). Eur J Pediatr 2012; 171: 817-25. [\[CrossRef\]](#)

Yazarın Yanıtı

Sayın Editör,

Sayın Dr. Güldane Koturoğlu ve Dr. Zafer Kurugöl'ün, selim seyirli bir hastalık olarak bilinen suçiçeğinin immün-süprese hastalarda olduğu kadar immünkompetan hastalarda da ciddi komplikasyonlara neden olabildiğini bir kez daha vurguladıkları ve şu an için tek doz uygulanmakta olan aşının, ikinci dozuna olan ihtiyacı belirleyecek çalışmaların gerekliliği konusuna önemle değindikleri 'Sağlıklı Çocuklarda Suçiçeği Komplikasyonları' başlıklı 'editöre mektup' niteliğindeki yazılarını ilgi ile okuduğumuzu belirtir, değerli katkılarından ötürü teşekkürlerimizi sunarız.

Saygılarımızla,

Dr. Bahar Çalışkan**Dr. Ayper Somer**

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,

Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı

İstanbul, Türkiye

Phone: +90 212 414 20 00

E-mail: drbaharbudan@gmail.com

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,

Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı

İstanbul, Türkiye

Phone: +90 212 414 20 00

E-mail: ayper.somer@gmail.com